

HET NATUUR- EN

LANDSCHAPSPLAN

SAMENVATTING

ENSCHEDÉ

ENSCHEDA IS...

...een groene gemeente. Het gebied rondom Enschede noemen we het landelijke gebied of het buitengebied. Dit gebied is afwisselend en rijk aan natuur. Het is een gebied met houtwallen & houtsingels, met bomenlanen en met beken. Maar ook een gebied waar mensen en natuur samenkomen en elkaar versterken. Denk hierbij aan landbouw, buitenplaatsen en recreatie. Het landelijke gebied maakt Enschede uniek. Voor inwoners van de gemeente Enschede is het landelijke gebied altijd dichtbij en daarom zijn zij regelmatig in het buitengebied te vinden om te ontspannen.

Als gemeente zijn we trots op het landelijke gebied rondom Enschede. We vinden het behoud en de versterking ervan daarom erg belangrijk en hebben dit vastgelegd in de Visie landelijk gebied Enschede (juli 2021).

Maar het landschap en de natuur staan ook onder druk. De leefgebieden van planten en dieren worden steeds kleiner en ook de verbindingen tussen die leefgebieden worden slechter. Dat is niet alleen een probleem voor planten en dieren, maar ook voor ons als mensen. Wij hebben een gezonde natuur namelijk ook nodig om te kunnen leven. Hoog tijd dus om aan de slag te gaan met ons landelijk gebied!

VERSTERKEN VAN DE NATUUR EN HET LANDSCHAP

In het Natuur- en Landschapsplan vertellen we het verhaal van het landelijke gebied van Enschede. Ook vertellen we hoe we de komende tijd deze natuur en het landschap gaan versterken. In deze samenvatting geven we een weergave van het Natuur- en Landschapsplan op hoofdlijnen. Het volledige Natuur- en Landschapsplan is te vinden op enschede.nl/visie-landelijk-gebied.

Handvat voor gemeente, inwoners en organisaties

Het Natuur- en Landschapsplan passen we als gemeente toe op onze ruimtelijke plannen in het buitengebied. Maar het kan ook als handvat gebruikt worden door inwoners, organisaties en andere geïnteresseerden die hun eigen grond op een natuurlijke manier willen inrichten.

Let op: Het natuur- en Landschapsplan geeft niet altijd 'antwoord' en het geeft geen 'rechten'. Voor een volledig antwoord is vaak meer nodig. Dat komt omdat plannen flink kunnen verschillen en ook de aanleiding en de situatie zijn telkens anders. Bij vragen of uitleg kunt u mailen naar landelijkgebied@enschede.nl.

In het Natuur- en Landschapsplan beschrijven we dus hoe we in de komende periode de natuur en het landschap willen gaan versterken. Dat doen we in drie stappen:

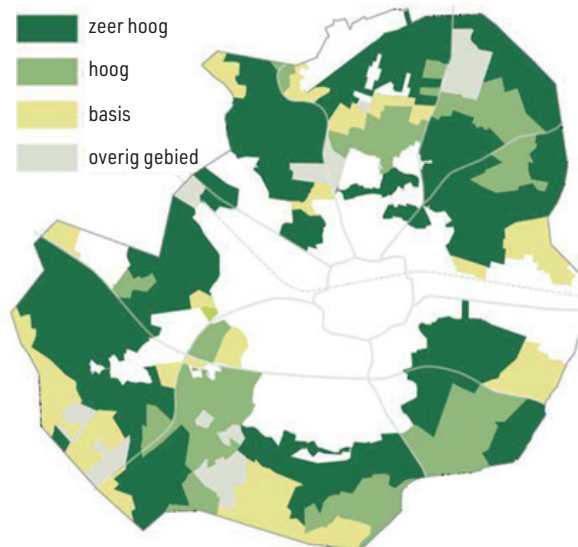
- 1 De ambitiekaart en de landschapswaardering
- 2 De leefgebieden en de landschapstypen
- 3 De werkwijze

DE AMBITIEKAART EN DE LANDSCHAPSWAARDERING

In hoofdstuk 2 van het Natuur- en Landschapsplan komt de ambitiekaart aan bod. Dit is een kaart waarop alle bouwstenen van het landschap te zien zijn, zoals houtwallen, bossen en bomenlanen. In het Natuur- en Landschapsplan noemen we deze bouwstenen van het landschap de landschapselementen.

In de ambitiekaart is ook de Landschapswaardering uit 2019 verwerkt. In die Landschapswaardering hebben we het landschap beschreven en er een waarde aan gekoppeld. Omdat de landschapswaardering een belangrijke rol speelt in het Natuur- en Landschapsplan leggen we die kort uit. De landschapswaardering uit 2019 is verwerkt in de Visie Landelijk Gebied, te vinden op enschede.nl/visie-landelijk-gebied.

Op de onderstaande kaart is de waardering van het landschap met kleuren weergegeven.

Afbeelding 2. De kwaliteit van het landschap. Bron: Visie Landelijk Gebied (2022).

ZEER HOGE WAARDERING

De donkergroene vlakken zijn de gebieden met een zeer hoge waardering. Deze gebieden krijgen deze waarde omdat ze bestaan uit veel landschapselementen en omdat deze elementen met elkaar verbonden zijn. Zo zijn bijvoorbeeld bossen via houtwallen verbonden met andere bossen. Het landschap is door de jaren heen maar weinig veranderd. Alle onderdelen in het landschap staan vrij goed op zijn plaats. Hier komen dan ook de meeste bijzondere planten en dieren voor.

Aan de slag

Als we hier met de natuur en het landschap aan de gang willen, werken we vooral aan het behouden van de natuur. De bestaande onderdelen zijn van goede kwaliteit en staan op de goede plek. Maar er is soms wel een helpende hand nodig, bijvoorbeeld voor onderhoud en herstel. Denk hierbij aan het weghalen van Amerikaans vogelkers uit een bos of het aanvullen van open plekken in een houtwal met nieuwe struiken en bomen. Er is ruimte om nieuwe onderdelen aan het landschap toe te voegen. Het gaat dan vooral om het aanleggen van verdwenen onderdelen. Denk bijvoorbeeld aan het aanleggen van een verdwenen houtwal.

HOGE WAARDERING

De lichtgroene vlakken zijn de gebieden met een hoge waardering. Ook hier zijn nog veel landschapselementen aanwezig en zie je het landschap van vroeger erin terug. Maar anders dan in de gebieden met een zeer hoge waardering, is de staat van de elementen minder en is een aantal kenmerkende bouwstenen verdwenen. De houtwallen en de houtsingels zijn bijvoorbeeld hun onderbegroeiing van struiken kwijtgeraakt en lijken meer op bomenrijen. Ze worden overheerst door één soort beplanting, of nog erger, door exoten zoals de Amerikaanse vogelkers en Japanse duizendknoop. Er is samenhang tussen de onderdelen, maar op een aantal plaatsen ontbreken de verbindingen. Hier vinden we nog wel kwetsbare planten en dieren, alleen vaak wel in mindere mate.

Aan de slag

In de gebieden met een hoge waardering gaan we aan de gang met het onderhoud en het herstel van de bestaande landschapselementen. Daarnaast leggen we ook nieuwe elementen aan. We willen hier vooral de verbinding tussen de bestaande bouwstenen van het landschap versterken. Dit doen we door bijvoorbeeld verdwenen houtwallen aan te leggen, gedempte poelen opnieuw uit te graven en door struiken en bomen aan te planten in de al aanwezige houtsingels.

BASIS WAARDERING

De gele gebieden op de kaart zijn de gebieden met een basiswaarde. Dat betekent dat deze gebieden wel een groen karakter hebben, maar het landschap van vroeger niet meer te herkennen is. De kwaliteit van het groen is beduidend minder en ook de samenhang tussen deze bouwstenen van het landschap is vaak helemaal verdwenen. Er komen verschillende planten en dieren voor, maar er is veel minder variatie te vinden en kwetsbare planten en dieren tref je hier bijna niet aan.

Aan de slag

In de gebieden met een basiswaarde kunnen we de natuur en het landschap sterker maken door vooral nieuwe landschapselementen aan te leggen. We kunnen nieuwe leefgebieden voor planten en dieren maken door bijvoorbeeld bos aan te planten. Nog belangrijker dan nieuwe leefgebieden maken, is het aanleggen van ecologische verbindingen, zoals akkerranden en houtsingels. Hierdoor kunnen dieren zich gemakkelijker door het gebied verplaatsen.

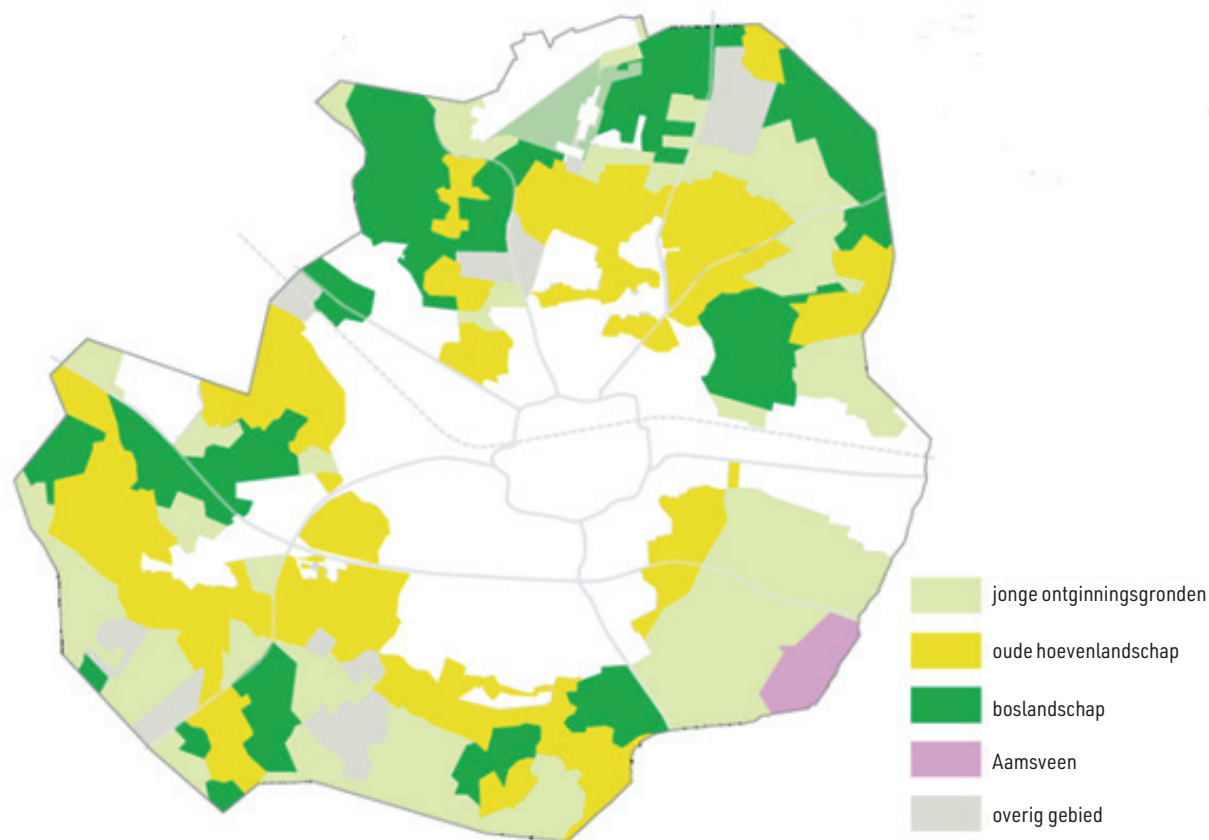

DE LEEFGEBIEDEN EN DE LANDSCHAPSTYPEN

Het landelijke gebied van Enschede bestaat uit verschillende soorten landschappen. Het zijn allemaal landschappen die door mensen zijn gemaakt. Er zijn oude landschappen zoals het oude hoevelandschap met essen omringd door houtwallen en de historische landgoederen met bossen en statige bomenlanen. Maar ook jongere landschappen: de jonge ontginningsgronden met rechte lijnen en grote open agrarische percelen.

Al deze landschapstypen hebben hun eigen karakter en door die verschillende landschappen is het landelijke gebied van Enschede heel divers. En met die diversiteit zijn er ook veel verschillende planten en dieren te vinden. Planten en dieren die een bepaald type landschap hebben gekozen om in te leven.

In hoofdstuk 3 van het Natuur- en Landschapsplan gaan we daar dieper op in. We beschrijven de verschillende typen landschap en laten zien uit welke groene en blauwe landschapselementen ze zijn opgebouwd. Op beeldende wijze leggen vervolgens de relatie met de dieren die in het landschap leven.

* Bron: Visie landelijk gebied Enschede (april 2021).

DE WERKWIJZE, HOE KUNT U HELPEN?

U kunt op verschillende manieren iets doen voor de natuur. Van het ophangen van nestkasten, het maken van takkenrillen, het planten van bomen tot het aanleggen van houtsingels. Wanneer u wat grotere plannen hebt, die dus ook grotere gevolgen hebben voor de omgeving, kan het Natuur- en Landschapsplan een handvat bieden.

Als u met de natuur en het landschap aan de slag wil, doet u dit in 4 stappen:

- 1** Bepaal welke landschapselementen er al zijn. Waar zijn de houtwallen te vinden en waar liggen de beken en de poelen? Deze informatie vindt u op de ambitiekaart in het Natuur- en Landschapsplan op enschede.nl/visie-landelijk-gebied.
- 2** Zoom in op de kaart met de Landschapswaardering en bekijk welke waardering hoort bij uw locatie. Met die informatie kunt u bepalen hoe de natuur en het landschap te versterken zijn. Lig de nadruk op het onderhoud en het herstel (gebieden met zeer hoge en hoge waardering) of vragen de natuur en het landschap juist om de aanleg van nieuwe landschapselementen (gebieden met een basiswaardering)?
- 3** Kies daarna aan de hand van het type landschap welke maatregelen passen bij het landschap en de waardering.
- 4** Aan de slag!

Let op: controleer voorafgaand aan de uitvoering of de plannen passen binnen het bestemmingsplan en/of een vergunning nodig is.

WAT GAAT DE GEMEENTE DOEN?

Het landelijk gebied van Enschede is groot en we hebben grote plannen. Alle natuur in heel het landelijke gebied versterken gaat daarom niet in één keer lukken. Als gemeente Enschede gaan we daarom samen met inwoners en andere partijen gebied voor gebied aan de slag. We zoeken aansluiting bij al die andere thema's, zoals de energieopgave en de landbouwtransitie. Juist door al die verschillende opgaven in het landelijke gebied als geheel te zien, kunnen we ook beter voor de natuur en het landschap zorgen. Dat betekent dat we alert moeten zijn en de versterking van de natuur en het landschap de hele tijd hoog op de agenda moeten houden. We moeten daarbij de kansen voor de natuur en het landschap vroeg signaleren. Maar nog belangrijker; we zullen die kansen vooral ook moeten grijpen!

